

Republika Hrvatska
Ministarstvo obitelji, branitelja i
međugeneracijske solidarnosti

COUNCIL **CONSEIL**
OF EUROPE **DE L'EUROPE**

Europska konferencija visoke razine o
Akcijskom planu Vijeća Europe za osobe s invaliditetom
2006. - 2015.:
Nacionalna provedba – od politike prema praksi

Zagrebačka deklaracija

pod pokroviteljstvom Vlade Republike Hrvatske
Konferencija je organizirana u suradnji s Općom upravom za društvenu koheziju
Vijeća Europe i Ministarstvom obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti

Zagreb, Republika Hrvatska, 20.-21. rujna 2007.

**Europska konferencija visoke razine o
Akcijskom planu Vijeća Europe za osobe s invaliditetom 2006. - 2015:
Nacionalna provedba – od politike do prakse**

Zagreb, Republika Hrvatska, 20. - 21. rujna 2007.

ZAGREBAČKA DEKLARACIJA

1. Mi, predstavnici ministarstava odgovornih za integracijske politike i zaštitu prava osoba s invaliditetom Albanije, Austrije, „Bivše jugoslavenske Republike Makedonije“, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Hrvatske, Italije, Moldavije, Rumunjske, Slovenije, Srbije, Turske i Ukrajine, okupivši se na sastanku u Zagrebu, Republika Hrvatska, 20. - 21. rujna 2007., zajedno s predstavnicima europskog Koordinacijskog foruma Akcijskog plana Vijeća Europe za osobe s invaliditetom (CAHPAH), kao i međunarodnih organizacija i nevladinih organizacija, s ciljem promicanja Preporuke Rec(2006)5 Vijeća ministara država članica o Akcijskom planu Vijeća Europe za promicanje prava i potpunog sudjelovanja osoba s invaliditetom u društvu: poboljšanje kvalitete života osoba s invaliditetom u Europi 2006. - 2015.;
2. Uzevši u obzir relevantne postojeće europske i međunarodne instrumente, ugovore i planove, osobito Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda (ETS br. 5) i revidiranu Europsku socijalnu povelju (ETS br. 163);
3. Slijedom Političke deklaracije usvojene na Drugoj europskoj konferenciji ministara odgovornih za integracijske politike za osobe s invaliditetom, koja je održana u Malagi (Španjolska) u svibnju 2003., "Poboljšanje kvalitete života osoba s invaliditetom: stvaranje jedinstvene politike za potpuno sudjelovanje i kroz potpuno sudjelovanje", i Doprinosa Europskog pokreta osoba s invaliditetom ovoj Konferenciji¹;
4. Uzevši u obzir Akcijski plan Trećeg summita šefova država i vlada Vijeća Europe (CM/2005/80 konačna verzija), usvojen u Varšavi 17. svibnja 2005. koji određuje uloge i glavne odgovornosti Vijeća Europe u nadolazećim godinama;
5. Uzevši u obzir Deklaraciju iz St. Petersburga, usvojenu 22. rujna 2006. na Europskoj konferenciji o "Poboljšanju kvalitete života osoba s invaliditetom u Europi; sudjelovanje za sve, inovacija, učinkovitost";
6. Pozdravljajući usvajanje Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom od strane Opće skupštine Ujedinjenih naroda, njezino potpisivanje i poticanje njezine ratifikacije, koje je pokrenuo veliki broj europskih država članica, i mogućnost upotrebe Akcijskog plana za osobe s invaliditetom Vijeća Europe kao europskoga regionalnoga operativnog instrumenta za pomoć državama članicama u izvršavanju obveza iz Konvencije Ujedinjenih naroda, poglavito članka 33.;
7. U potpunosti dijelimo temeljna načela i strateške ciljeve Akcijskog plana za osobe s invaliditetom Vijeća Europe usmjerene na jačanje napora i opredijeljenost država članica za djelovanje u okvirima nediskriminacije i poštivanja ljudskih prava kako bi osnažile

¹ Puni naslov: Doprinos Europskog pokreta osoba s invaliditetom Drugoj europskoj konferenciji ministara odgovornih za integracijske politike za osobe s invaliditetom

neovisnost, slobodu izbora i kvalitetu života osoba s invaliditetom te podigle svijest o invaliditetu kao vidu ljudske raznolikosti;

8. Uzimamo u obzir složenost ovog opsežnog zadatka i pozdravljamo holistički pristup Akcijskom planu za osobe s invaliditetom Vijeća Europe koji preporučuje specifične aktivnosti u 15 ključnih smjernica koje obuhvaćaju sva područja života osoba s invaliditetom, od sudjelovanja u političkom i kulturnom životu preko obrazovanja, strukovne naobrazbe, zapošljavanja, pristupačnosti, prijevoza, informacija i komunikacija, do zdravstvene skrbi, rehabilitacije, socijalne i pravne zaštite, kao i života u zajednici, neovisnog življenja istraživanja ili podizanja razine svijesti;

9. Prihvaćamo činjenicu da je provedba Akcijskog plana Vijeća Europe za osobe s invaliditetom prvenstveno odgovornost država članica te da je poštivanje međunarodnih obveza časna dužnost svih država članica;

10. Pozivamo države članice Vijeća Europe na usvajanje strateškog i sveobuhvatnog pristupa politikama za osobe s invaliditetom provedbom Akcijskog plana Vijeća Europe za osobe s invaliditetom te pozivamo države članice Vijeća Europe da uzmu u obzir ovu Deklaraciju i njezine praktične preporuke;

11. Prvenstveno i kao najvažnije, podsjećamo da, kao što je navedeno u Preporuci Rec(2006)5, prilikom provedbe specifičnih aktivnosti sadržanih u Akcijskom planu Vijeća Europe za osobe s invaliditetom, države članice moraju u potpunosti imati u vidu:

- načela na kojima se zasniva Akcijski plan, uključujući posebice prava pojedinaca na zaštitu od diskriminacije, jednake mogućnosti i poštivanje njihovih prava kao građana;
- multidisciplinarne aspekte koji uključuju konkretne potrebe žena i djevojaka s invaliditetom, djece i mladih s teškoćama u razvoju, osoba s invaliditetom kojima je potreban visok stupanj pomoći, starijih osoba s invaliditetom te migranata s invaliditetom i osoba s invaliditetom iz manjinskih zajednica, kao i ključnu ulogu koju kvaliteta usluga i naobrazbe imaju u odnosu na pružanje usluga osobama s invaliditetom;
- potrebu pružanja potpore obiteljima osoba s invaliditetom u cilju punog i ravnopravnog sudjelovanja u svim područjima života u zajednici;
- uključivanje nevladinih organizacija, poglavito organizacija koje zastupaju prava osoba s invaliditetom u sve faze provedbe, praćenja i ocjenjivanja na europskoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini te osiguravanje njihove održivosti kao organizacija od posebnog interesa za promicanje različitosti putem financiranja njihove osnovne djelatnosti, uzimajući u obzir da dodatni troškovi za sudjelovanje predstavljaju prvu prepreku s kojom se suočavaju osobe s invaliditetom;
- zapošljavanje osoba s invaliditetom u javnom sektoru kao neizostavni korak u promjeni prakse;
- djelovanje u cilju ublažavanja negativnog utjecaja siromaštva na osobe s invaliditetom.

12. Svjesni smo činjenice da osobe s invaliditetom su građani s vrlo raznovrsnim potrebama i mogućnostima suočenih s različitim zaprekama i stoga preporučujemo razvoj sveobuhvatnih akcijskih planova koji će uzeti u obzir ovu raznolikost;

13. Imajući u vidu da na vladama država članica leži odgovornost za provedbu specifičnih aktivnosti po svakoj akcijskoj smjernici, podsjećamo da Preporuka Rec(2006)5 poziva vlade da započnu procjenu postojećih politika i programa te osnovnih načela u vezi s osobama s invaliditetom u odnosu na Akcijski plan Vijeća Europe za osobe s invaliditetom kako bi se utvrdilo u kojim je područjima potrebno postići napredak te koje je konkretne aktivnosti potrebno provesti;

14. Preporučujemo državama članicama da prouče i utvrde jaz između politike i prakse, kroz stručnost osoba suočenih s diskriminacijom na temelju njihova invaliditeta, odnosno kako se formalni zakoni i politike, kao i regionalni i lokalni propisi, sučeljavaju s društvenom praksom primjene tih zakona, politika i propisa, te koliko se učinkovito njihove odredbe provode;

15. Prihvaćamo činjenicu da su određivanje prioriteta i utvrđivanje vremenskih rokova za postizanje napretka po usvojenim mjerama, kao i usmjeravanje svih napora ka unapređivanju dodjeljivanja sredstava za provedbu Akcijskog plana Vijeća Europe za osobe s invaliditetom, odgovornost svih država članica;

16. Stoga preporučujemo da relevantna tijela državne uprave u državama članicama Vijeća Europe razrade nacionalne strategije i nacionalne mehanizme usmjerene na postizanje ciljeva utvrđenih u Akcijskom planu Vijeća Europe za osobe s invaliditetom, uključujući, posebice, osiguravanje odgovarajućih financijskih i ljudskih resursa kako bi se omogućio značajni napredak;

17. Preporučujemo državama članicama premošćivanje jaza između politike i prakse osnaživanjem stvaratelja i provoditelja politika na svim razinama za uspostavu i razradu održivih programa za postizanje napretka u provedbi Akcijskog plana Vijeća Europe za osobe s invaliditetom;

18. Preporučujemo državama članicama poticanje inovativnih pristupa i metoda koje ukazuju na prepreke s kojima se suočavaju osobe s invaliditetom u svojem svakodnevnom životu s ciljem otklanjanja prepreka koje ograničavaju slobodni izbor načina života i mjesta življenja, osobito onih koji omogućuju prepoznavanje, učenje na iskustvima drugih, usporedbu, ocjenjivanje i širenje uspješne prakse s naglaskom na promjeni stajališta.

19. Snažno preporučujemo podržavanje inicijativa za promicanje usvajanja važnosti i značenja potpunog sudjelovanja osoba s invaliditetom u društvu općenito, a osobito u postupku izgradnje povezanih i pravednijih društava u Europi, te promicanje značajnog sudjelovanja i osjećaja vrijednosti,

20. Preporučujemo državama članicama započinjanje provedbe Akcijskog plana Vijeća Europe za osobe s invaliditetom učinkovitom koordinacijom utemeljenom na jasnoj podjeli odgovornosti s obzirom na preporučene konkretne aktivnosti. Uvjereni smo također da politike vezane uz invaliditet ne bi više trebalo sagledavati kao isključivu odgovornost pojedinačnog ministarstva ili odjela. Odgovornost je svih ministarstava osigurati da njihove inicijative uzimaju u obzir prava osoba s invaliditetom. Kao što je navedeno u Preporuci Rec

(2006)5, potrebno je promicati međuresornu koordinaciju nadležnih tijela državne uprave na svim razinama i stvaranje žarišnih točaka za sve probleme invaliditeta da bi se potaknulo i razvilo pristup uključivanja pitanja invaliditeta u sve glavne tokove društva;

21. Preporučujemo državama članicama da se postupno usmjere na uključivanje pitanja invaliditeta u sve glavne tokove društva ili odgovornost svih sektora. Uvjereni smo da uključivanje pitanja invaliditeta u sve glavne tokove društva seže dalje od inkluzije i sudjelovanja osoba s invaliditetom – ono uključuje integriranje usluga za osobe s invaliditetom s uslugama za druge građane. Cilj je napraviti otklon od politika koje potiču razdvajanje prema integraciji u konvencionalne oblike pružanja usluga kad god je to moguće, imajući pri tome u vidu da

- konvencionalne mjere, kao što je istaknuto u Preporuci Rec(2006)5, ne isključuju postojanje politika specifičnih za invaliditet, kada je to u najboljem interesu osoba s invaliditetom. Osobe s invaliditetom trebaju imati pristup konvencionalnim zdravstvenim, obrazovnim, strukovnim i socijalnim uslugama i svim mogućnostima koje su dostupne osobama bez invaliditeta;

22. Preporučujemo poticanje multidisciplinarne i transverzalne akcije koja bi uključivala sve ključne interesne skupine s ciljem ostvarivanja održivog partnerstva između međunarodnih organizacija, tijela državne uprave država članica, lokalne uprave i predstavnika civilnog društva osoba s invaliditetom i za osobe s invaliditetom, čime bi se izjednačio položaj osoba s invaliditetom s ostalim interesnim skupinama, a osobito putem politika koje omogućavaju uključivanje javnosti, te putem sudjelovanja u odlučivanju o pitanjima relevantnim za osobe s invaliditetom;

23. Snažno preporučujemo da vlade nastoje poboljšati komunikaciju i distribuciju informacija s naglaskom na prikupljanje, korištenje i dijeljenje saznanja i uspješnih primjera iz prakse za poboljšanje kvalitete života osoba s invaliditetom, kako bi se postavili temelji za izgradnju snažne baze podataka za informirano donošenje odluka na temelju realnih pokazatelja;

24. Savjetujemo državama članicama sustavno podizanje razine svijesti javnosti o potrebama osoba s invaliditetom među svim profesijama koje mogu utjecati na živote osoba s invaliditetom, te da u suradnji s organizacijama osoba s invaliditetom razviju različite mehanizme koje će koristiti razne interesne skupine, uključujući indikatore kvalitete i okvire za procjenu, te distribuciju tih mehanizama zajedno s uspješnim primjerima iz prakse sudjelovanja i društvene uključenosti;

25. Preporučujemo također državama članicama ohrabrivanje inicijativa koje razvijaju nove pristupe za poboljšanje kvalitete života i mogućnost neovisnog življenja svih osoba s invaliditetom bez obzira na njihovo stanje, uključujući i uporabu novih informacijskih i komunikacijskih tehnologija, osiguravanje odgovarajuće podrške i kvalificiranih usluga, uključujući pomagala, primjenu razumne prilagodbe i koncepta Univerzalnog dizajna;

26. Pozdravljamo pravovremene inicijative država članica u smjeru provedbe Akcijskog plana Vijeća Europe za osobe s invaliditetom spomenute na plenarnoj sjednici Konferencije, i preporuke proizašle iz rasprava na radnim sastancima, te pozivamo države članice Vijeća Europe da uzmu u obzir ove preporuke;

27. Na kraju, preporučujemo da Vijeće Europe da svoj doprinos u okviru Akcijskog plana Vijeća Europe za osobe s invaliditetom i svih drugih relevantnih aktivnosti ojačavanjem međuinstitucionalne i međusektorske suradnje na promicanju prava i potpunog sudjelovanja osoba s invaliditetom u Europi, s ciljem da Europa postane kontinent na kojem su sve osobe s invaliditetom u potpunosti integrirane i uključene u društvo.

28. Sljedeće konkretne preporuke nastale su u radionicama održanim u sklopu Konferencije:

I. Implementacija Akcijskog plana Vijeća Europe za osobe s invaliditetom 2006.-2015. u nacionalne strategije i nacionalno zakonodavstvo

Nakon svakog preispitivanja situacije u državama članicama trebala bi uslijediti sveobuhvatna strategija ili akcijski plan provedbe, osiguravajući njihove periodične provjere sukladno okvirima zadanim Akcijskim planom Vijeća Europe za osobe s invaliditetom, pridajući dužnu pozornost potrebama podizanja razine svijesti i educiranja svih interesnih skupina, uključujući nevladine organizacije, kao i regionalnu i lokalnu upravu.

II. Dobri primjeri iz prakse u državama sudionicama i provedba nacionalnih strategija

Uvažavajući značaj razmjene iskustava i dobrih primjera iz prakse kao značajno sredstvo za uvođenje inovativnog pristupa i postavljanje novih temelja djelovanja na području invaliditeta, države članice, kao i predstavnici civilnoga društva, poglavito nevladine organizacije osoba s invaliditetom, trebale bi osnažiti suradnju i umrežavanje koje će omogućiti najširu moguću distribuciju dobrih primjera iz prakse među svim interesnim skupinama.

III. Oblici razvoja regionalne i međunarodne suradnje

U onim državama u kojim još ne postoje tijela za praćenje provedbe Akcijskog plana Vijeća Europe, potrebno je ustrojiti takva tijela. Ta će tijela, među ostalim, pružati informacije Europskom koordinacijskom forumu za Akcijski plan Vijeća Europe za osobe s invaliditetom 2006. - 2015. (CAHPAH) o ostvarivanju nacionalnih prioriteta i definicijama invaliditeta i osoba s invaliditetom.

IV. Suradnja nevladinih organizacija s državnim institucijama i lokalnim upravama

Struktura, nadležnost i metode rada tijela za praćenje provedbe Akcijskog plana Vijeća Europe na nacionalnoj bi razini trebale odražavati partnerski odnos između pokreta osoba s invaliditetom i nadležnih tijela u provedbi ovog Plana.